



ACADEMIA ROMÂNĂ

21 mai 2020

Punct de vedere

Punct de vedere privind situația creată în jurul pilonului românesc al infrastructurii ELI-NP

Recentele evenimente din jurul proiectului de infrastructură de cercetare paneuropeană distribuită Extreme Light Infrastructure (ELI) ne determină să luăm act cu îngrijorare de presiunile, mediatiche și politice, asupra pilonului românesc al acestei infrastructuri – ELI-Nuclear Physics (ELI-NP). Acestea aduc gravă atingere valorilor și scopurilor promovate prin implementarea acestuia în România și pot pune sub semnul întrebării eforturile făcute de toți cei implicați pentru crearea și consolidarea unui Spațiu Comun al Cercetării în Europa.

Proiectul ELI a fost propunerea Franței, la inițiativa profesorului Gerard Mourou, laureatul Nobel pentru Fizică 2018, pentru prima Foaie de parcurs a Forumului Strategic European pentru Infrastructuri de Cercetare (eng. ESFRI) din anul 2006. Până în anul 2009, cu sprijinul Comisiei Europene, organizații de cercetare din 13 țări – Franța, Germania, Italia, Marea Britanie, Republica Cehă, Ungaria, România, Spania, Portugalia, Bulgaria, Grecia, Lituania, Polonia – au realizat un parteneriat pentru a pregăti implementarea și a oferi soluții de rezolvare a problemelor științifice, tehnologice, financiare și legale pe care un proiect de o asemenea noutate și anvergură le-ar putea întâmpina.

Pe baza soluțiilor și recomandărilor acestui proiect, în decembrie 2009, trei țări noi membre ale UE – Republica Cehă, Ungaria și România – în cadrul Consiliului Competitivitate și-au asumat găzduirea și construirea, din fonduri structurale, a celor trei piloni ai infrastructurii de cercetare distribuite ELI.

Începând cu anul 2010, ELI-NP, împreună cu celelalte două componente din Ungaria (ELI-ALPS) și Cehia (ELI-Beamlines), alături de organizații reprezentative de cercetare din Italia, Germania, Franța, Marea Britanie, au constituit un parteneriat având personalitate juridică, ELI-Delivery Consortium (ELI-DC), în scopul operării și utilizării infrastructurii ELI, după finalizarea implementării celor trei proiecte, sub forma unui ELI-ERIC. ERIC este, conform legislației europene, un consorțiu european pentru o infrastructură de cercetare având personalitate juridică, iar ca acționari state membre UE sau asociate, care se obligă să finanțeze accesul comunității științifice la utilizarea infrastructurii. Principalele beneficii ale acestei forme de organizare sunt scutirea de TVA a cheltuielilor pentru operarea infrastructurii și adoptarea propriilor reguli și proceduri de achiziție pentru bunurile și serviciile necesare funcționării infrastructurii.

ELI-NP, a cărui construcție la Măgurele a început în anul 2012, după obținerea aprobărilor necesare din partea autorităților naționale și Comisiei Europene, instituția gazdă și responsabilă fiind Institutul Național de Cercetare Dezvoltare pentru Fizică și Inginerie Nucleară – Horia Hulubei (IFIN-HH), reprezintă o investiție a României din fonduri structurale și fonduri de la bugetul de stat, în valoare de 310 mil. Euro.



ACADEMIA ROMÂNĂ

Centrul ELI-NP construit la Măgurele cu eforturi și dăruire remarcabile de către echipa condusă de colegul nostru, Acad. Nicolae-Victor Zamfir, este pentru noi toți, o dovadă a capacității României de a realiza proiecte de excelență și de a fi un partener respectat în cercetarea științifică la frontiera cunoașterii. Prin ELI-NP se demonstrează, încă o dată, că cercetarea românească are capacitatea să-și exploateze potențialul și educația deosebite și să fie un model inspirațional pentru tânăra generație și pentru societate.

Urmărind îndeaproape cu satisfacție deosebită succesul și realizările ELI-NP, apreciate de actori importanți în domeniul cercetării științifice mondiale, Biroul Prezidiului Academiei Române nu poate rămâne indiferent la acțiunile concertate de discreditare a României, Centrului ELI-NP și conducerii instituției care a asigurat construcția acestui centru. Dezavuăm cu tărie astfel de manifestări, a căror virulență și lipsă de etică nu pot decât să plaseze autorii acestora în sfera unor interese obscure, care aduc prejudicii grave României, și care se situează în afara normelor și valorilor unanim acceptate în comunitatea științifică.

Ne exprimăm convingerea că demersul nostru va avea ecoul potrivit în rândul societății și la nivelul autorităților românești și că astfel de acțiuni nu își vor mai găsi locul în Europa.

Biroul Prezidiului Academiei Române